

ZiNZiN

Petra Laaper en Mat van der Heijden

Opening, 3 april 2022

Lange tijd was de rol van de kunst er een van prikkelen en provoceren. Van extreme standpunten, visionaire vergezichten en radicale ideeën. Deze rol verandert. Onze wereld van vandaag kent al meer dan genoeg radicale standpunten en provocaties. En dat de wereld er op veel fronten beroerd aan toe is hoeven kunstenaars ons niet te vertellen, dat weten we allemaal. Wil de kunst in deze tijd een alternatief brengen, dan mag ze juist kwetsbaarheid tonen, zoekende zijn, bruggen slaan tussen mensen, denkbeelden en werelden. Onze aandacht vestigen op datgene in het leven van alledag dat we meestal over het hoofd zien.

Allereerst wil ik hier een nieuw werk van Wouter Huis onder de aandacht brengen, dat sinds vorige week in het Odapark te bewonderen is. Wouter Huis, kunstenaar uit Heerlen en drijvende kracht achter het daar gevestigde initiatief Greylight Projects, heeft een praktijk die zich kenmerkt door een combinatie van minimalisme en absurditeit. Het werk Disclaimer, toont de tekst die je normaal bij aanvang van documentaires ziet: 'De voorkomende personen en situaties zijn fictief, alle overeenkomsten met de realiteit berusten op toeval.' De tekst is gegraveerd in een granieten plaquette en staat op een mooi uitzichtpunt in het park. Het wordt een soort ondertitel bij het uitzicht, die de vraag stelt: Wat zien we nu echt hier? Wat is fictie en wat is realiteit?

Kunstenaar Mat van der Heijden schrijft wekelijks een blog. Al 320 weken lang. BITS noemt hij ze. Bits and pieces, fragmenten, scherven, stukjes. Altijd Een korte tekst vergezeld door een tekening of collage van zijn hand. Het zijn bespiegelingen op het dagelijkse leven, kleine hommages aan andere kunstenaars, flarden van herinneringen aan vroeger, anekdotes over wandelingen. Maar vooral zijn het reflecties op zijn eigen werken in het atelier, en daarmee op werken in het algemeen, op wat ieder van ons al dan niet uitvoert, dag na dag, jaar na jaar. Je komt op ideeën, probeert ze uit, soms lukt het, vaak ook niet. De BITS van Mat gaan over weer doorgaan en opnieuw proberen. Het levert een poëzie op in woord en beeld, die de tragiek van alledag combineert met humor: *'Had ik een goed idee, echt een heel erg goed idee, lukte het niet. En de dag daarna? weer niet. Zo gaat dat...'* zo luidt de tekst op een tekening, waar met kleurige letters een soort van titel in is te lezen: *Gedicht, huil maar niet om je verdriet..* Bij een andere tekening zie je Mat al zuchtend en steunend aan zijn bureau zitten, het loopt vandaag weer niet helemaal zoals gehoopt. Hij verlangt naar het zonnetje buiten en zet met zelfspot deze letters op papier. *'Ach Mat, ga toch lekker buiten spelen.'*

De BITS van Mat ontvang ik al enkele jaren in mijn mailbox en maakten nieuwsgierig. Twee jaar geleden zocht ik hem op in zijn atelier. Mat begon een serie houten paneeltjes uit kisten te halen en stalde ze uit op de vloer. Met labyrint-achtige lijnen, speelse letters, nietjes, zichtbare schroeven, houtnerven en daartussen allerlei textiel elementen: gehaak, gepunnik en gefrunnik. Al die tientallen paneeltjes samen vormden een groot kunstwerk, een drieluik als zelfportret. Maar door de grootte had hij het werk zelf nog nooit kunnen ophangen in zijn atelier. Typisch. Een zelfportret dat je zelf niet kan zien. Probeer het maar eens, jezelf helder voor ogen te krijgen... Het raakte me, juist dat haakwerk en de gepunnikte onderdeeljes. Juist de schilderkunst kan, ondanks alle aandacht voor diversiteit en vrouwelijke schilders, nog steeds heel erg macho zijn. Het is kunst van grote gebaren, monumentale formaten, recordprijzen en opgeblazen ego's. En terwijl deze wereld zichzelf feliciteerde op de zoveelste kunstbeurs, zo stelde ik me voor, zat Mat ergens in Panningen met behulp van een youtube-instructie video te klommelen met haaknaalden, om aan zijn zelfportret te werken.

Op de vraag of Mat de uitnodiging voor deze tentoonstelling met een andere kunstenaar zou willen delen hoefde hij niet lang na te denken: Petra Laaper uit Rotterdam. Hij liet me twee werken zien op zijn telefoon, en ik dacht meteen: dit zit goed. Want: A. Het is altijd goed om af te gaan op

wat andere kunstenaars aanraden. B. Ze hadden nog nooit samengewerkt en kenden elkaar eigenlijk niet, dus hier begon een nieuw avontuur. C. Het werk van Petra is super precies en secuur gemaakt, met oog voor ieder klein detail, maar heeft ook een spannende contradictie in zich. De vormen, die zwaar, monumentaal en streng zouden kunnen zijn, krijgen iets onbeholpens door hun zachte vulling. Ze zakken in elkaar, lijken maar net te kunnen blijven staan. Dit is beeldhouwkunst die even op adem moet komen na eeuwen van gewichtigheid en strengheid. Petra's beelden blazen even uit, hangen uitgeput over hun sokkels en weten ook even niet meer zo goed waar ze aan toe zijn. Het sluit aan bij de woorden die Petra zelf gebruikte om haar artistieke zoektocht te omschrijven: *'Welke houding neem ik zelf aan? Hoe blijf ik staan? Hoe kan ik open staan voor mijn omgeving en meebewegen? Wat is het om mens te zijn in deze wereld met de mensen om me heen?'* Bij dat soort vragen passen geen harde vormen, of die kunst die met luide stem de deur opengooit en roept: HALLO HIER BEN IK! Hier past ingetogenheid, die zich nog het best laat omschrijven als monumentale kwetsbaarheid.

Ondanks hun zoekende houding wisten Mat en Petra heel goed waar ze naartoe wilden met deze tentoonstelling. Als twee mensen precies weten wat ze willen, heb je als kunstinstelling en dus als curator een belangrijke rol: val ze niet lastig en zit de kunstenaars zo weinig mogelijk in de weg. Want soms is niet ingrijpen en toekijken, jezelf beheersen, de beste bijdrage die je kan leveren.

Ik wil Mat en Petra danken voor hun inzet en toewijding, voor het open gesprek en vooral voor hun prachtige werk.

JOEP VOSSEBELD